

XXX. letnik Zgodovine za vse

Zgodovinsko društvo Celje v letu 2023 izdaja že trideseti jubilejni letnik Zgodovine za vse. Ideja revije je bila ob njenem rojstvu zelo moderna, saj je v znanstvene obravnave poskušala vrniti pripoved, zgodovino pa interpretirati predvsem skozi malega človeka in vsakdanje teme. Revija je zaradi svežega pristopa in obravnave nevsakdanjih tem za znanstveno zgodovinopisje naletela že od začetka na zelo dober odziv pri bralcih, skeptikom, ki so jo ji napovedovali kratek rok pa pokazala, da je prav način obravnave na prvi pogled marginalnih tem postal trend v moderni historiografiji. Revija namreč že dolgo ne deluje več kot alternativa drugim serijskim naslovom v zgodovinopisju.

Zgodovina za vse torej že od vsega začetka skozi primere objavljenih študij odpira premisleke, kaj sploh zgodovina je, kako do nje pristopamo in kako jo razumemo. Na poseben način je zasnovana tudi pričujoča prva številka tridesetega letnika. Po eni strani se želi ozreti nazaj v preteklost revije in s tem izpostaviti avtorice in avtorje, ki so revijo z objavami sooblikovali in zaznamovali, po drugi strani pa želi vzpostaviti premislek vezan na že predstavljene in interpretirane vsebine. K soustvarjanju te številke je bilo tako neposredno povabljenih 27 avtorjev in avtoric, ki so v preteklih letnikih v revijo prispevali vsaj 3 ali več razprav. Mimogrede, v tem času je bilo v reviji objavljenih 316 izvirnih znanstvenih člankov. Povabljeni so imeli nalogo, da izberejo eno od preteklih objav ter jo na novo napišejo, vezano na odzive nanjo, nova dognanja s te teme in nove lastne vpoglede. Za vsako od izbranih tem se je s časom namreč že odkrivalo nove vire ter temo kontekstualiziralo na nov način, da je slednja že zrela za reinterpretacijo. Predvsem pa je poziv poskušal vzbuditi v zgodovinarkah in zgodovinarjih samorefleksijo, saj skozi kariero zorijo tudi avtorice in avtorji, ki s časom vzpostavljajo razmerje tudi do lastnega dela. Zagotovo je namreč z vidika časovne distance koristno ponovno premisliti tudi strukturo že objavljenega članka in ga interpretirati na novo.

Povabilu se je v zelo kratkem času odzvalo 6 avtoric in avtorjev. Vsi (pričakovano) v novi objavi niso v rdečo nit članka izpostavili obračuna sami s seboj, skladno z navodili pa so pripravili novo zanimivo razpravo. Verjetno bolj kot to, da bi se samorefleksije bali, so ocenili, da je priložnost nove objave predvsem v tem, da vsebino razširijo in zapeljejo tudi še drugam. Skratka, v praksi se je pokazalo, da je prvotni objavljeni članek služil pretežno zgolj kot izhodišče. Nekateri so ostali v istem časovnem obdobju in predstavljeno temo širili, drugi so temo prestavili v drugo obdobje in jo obravnavali na povsem nov način. Kakorkoli, zanimivo in zgovorno je že opazovanje, kam in kako se je novi članek glede na prvotnega preusmeril in seveda tudi to, kaj nam novega odkriva. Vsekakor pa je bilo že v pozivu ustvarjalcem obenem izpostavljeno, da se bo v celoti upoštevalo njihovo avtonomijo in bo izključno avtoricam in avtorjem prepuščeno, kako bodo nastavili zrcalo izhodiščni starejši razpravi.

Skozi leta zvestemu krogu revije tako ob jubileju dajemo v branje in presojo novo številko polno zanimive vsebine. Izdajo obenem posvečamo tudi spominu na dva prezgodaj umrla urednika revije. V letu 2023 namreč mineva deset let od smrti dr. Janeza Cvirna, letos pa bi šestdeset let dopolnil tudi dr. Andrej Studen. Oba sta vtisnila reviji neizbrisen pečat.

Borut Batagelj